

Ärendenr
2025-000173

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Beslutat av:	Kommunfullmäktige 2025-12-15 § 170
Gäller för:	Tibro kommunkoncern
Gäller från och med:	2026-01-01
Formaliareviderat:	
Dokumentägare:	Ekonomichef

Innehållsförteckning

1	Syfte	3
2	Lagrum och ansvar	3
3	God Ekonomisk Hushållning	3
3.1	Finansiellt perspektiv	4
3.1.1	Resultat	4
3.1.2	Soliditet	4
3.1.3	Skuldsättningsgrad	5
3.1.4	Finansiella mål kommunens koncernbolag	5
3.2	Verksamhetsperspektiv	5
3.2.1	Verksamhetsperspektiv kommunen	5
3.2.2	Verksamhetsperspektiv kommunens koncernbolag	5
4	Uppföljning och utvärdering av God Ekonomisk Hushållning	6
4.1	Utvärdering Tibro kommun	6
4.2	Utvärdering Tibro kommuns koncernbolag	6
5	Riktlinje för hantering av Resultatreserv (RER)	7
5.1	Avsättning till RER	7
5.2	Disponering av RER	8
	Definition av de finansiella målen	9
	Förklaring av centrala begrepp	10

1 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi för Tibro kommun. Genom tydliga principer och mål för god ekonomisk hushållning skapas förutsättningar för att kommunen även i framtiden ska kunna erbjuda en god service och trygghet för invånarna. Riktlinjen ska fungera som ett stöd för politiker och tjänstepersoner i styrning, uppföljning och prioritering av kommunens resurser, samt bidra till att varje generation bär sina egna kostnader och att ekonomiska beslut fattas med både nutid och framtid i åtanke.

2 Lagrum och ansvar

Enligt Kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Det är fullmäktiges uppgift att besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Om kommunen tillämpar en resultatreserv (RER), ska riktlinjerna även omfatta regelverk kring hanteringen av denna.

Enligt Lag om Kommunal Bokföring och Redovisning ska förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering om målen och riktlinjerna för en god ekonomisk hushållning har uppnåtts och följts. I kommunens budget ska de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning anges.

Lagstiftningen är i många stycken en ramlag utan alltför många detaljregler.

3 God Ekonomisk Hushållning

Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv. God ekonomisk hushållning ska också ses utifrån två dimensioner; att hushålla i nutiden samt att hushålla över tiden. Det vill säga att balansera ekonomi och verksamhet på kort sikt, samt att väga verksamhetens behov nu mot verksamhetens behov på längre sikt. I slutändan är dock det finansiella perspektivet styrande för vilka verksamhetsmässiga ambitioner man har råd med, allt annat lika.

Ett grundläggande ställningstagande är också att varje generation själv ska bära sina egna kostnader. Detta så kallade generationsperspektiv innebär att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat. Det innebär också att den löpande verksamheten i normalfallet inte till någon del behöver finansieras med lån. Likaväl som generationsperspektivet syftar till att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation förbrukat ska inte heller nuvarande generation redan nu behöva betala för framtida förbrukning. Generationsperspektivet kan på detta sätt ses som dubbelriktat, även om tonvikten ligger på att undvika en övervältring av kostnader på framtida generationer.

God ekonomisk hushållning råder då verksamheten utövas på ett ändamålsenligt och ekonomiskt hållbart sätt. Finansiella mål, verksamhetsmål och kommunövergripande inriktningar är då huvudsakligen uppfyllda och kommunens grunduppdrag bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

3.1 Finansiellt perspektiv

Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling och anger därmed de finansiella förutsättningarna eller ramarna för den verksamhet som kommunen bedriver.

För Tibro kommun gäller följande tre finansiella mål. För definitioner av målen se bilaga.

3.1.1 Resultat

Kommunens resultat ska över en femårsperiod uppgå till minst 2% av skatter och generella statsbidrag.

Kommunens resultat för ett enskilt år ska uppgå till minst 1% av skatter och generella statsbidrag.

Målet syftar till att kommunens egna kapital, den delen av kommunens tillgångar som finansieras med egna medel, ska växa i takt med kommunens huvudsakliga intäkt från skatter och statsbidrag.

Resultatmålet ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av en normal investeringsvolym i kommunen. Ju högre resultat desto mindre är behovet av lånefinansiering.

Ett uthålligt positivt resultat som inte beror på engångsposter utan kommer från den ordinarie verksamheten är nödvändigt för kommunens långsiktiga finansiella ställning.

3.1.2 Soliditet

Kommunens soliditet ska uppgå till minst 50%.

Målet syftar till att kommunen ska ha en god betalningsförmåga på lång sikt. Måttet används för att visa hur stor andel av tillgångarna som finansierats med eget kapital. En större andel eget kapital innebär en högre soliditet. En hög soliditet minskar den finansiella risken och förbättrar möjligheten att möta framtida behov och åtaganden.

3.1.3 Skuldsättningsgrad

Kommunens skuldsättningsgrad, som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag, ska ej överstiga 30%.

En låg skuldsättning ger större ekonomisk frihet och stabilitet. Ju lägre skuldsättningsgrad desto lägre räntekostnader, vilket minskar räntekänsligheten och ger kommunen större utrymme för andra kostnader i verksamheten.

3.1.4 Finansiella mål kommunens koncernbolag

De kommunala bolagen är en väsentlig del av Tibro kommunkoncerns verksamhet och ekonomi. De finansiella målen för de bolag som ingår i Tibro kommuns kommunkoncern regleras i ägardirektiven.

3.2 Verksamhetsperspektiv

Verksamhetsperspektivet innebär att kommunen ska bedriva sin verksamhet på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt i syfte att säkra en god ekonomisk hushållning. Mål och riktlinjer för verksamheten ska bidra till att resurserna i verksamheten används till rätt saker och att de används på ett effektivt sätt.

3.2.1 Verksamhetsperspektiv kommunen

Hur Tibro kommun arbetar med verksamhetsperspektivet är fastställt i dokumentet "Riktlinjer för Tibro kommuns styrmodell". Denna riktlinje syftar till att säkerställa en tydlig, effektiv och ändamålsenlig verksamhetsstyrning genom struktur för beslut, samt genom att fastställa grundläggande processer för att nå uppsatta verksamhetsmål. Målen svarar på vilka utmaningar som är prioriterade i samhällsutvecklingsarbetet och har en stark koppling till hållbar utveckling. För att uppnå en god ekonomisk hushållning på lång sikt är det viktigt att det över tid sker en positiv utveckling inom dessa prioriterade utvecklingsmål.

Utöver kommunfullmäktiges prioriterade utvecklingsmål kan nämnderna besluta om egna prioriterade utvecklingsmål inom ramen för sitt grunduppdrag. Nämnden ansvarar också för grunduppdragets kvalitet inom sitt ansvarsområde och har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen av sin verksamhet.

3.2.2 Verksamhetsperspektiv kommunens koncernbolag

Den vision och de strategiska mål som kommunfullmäktige beslutar om är giltiga för hela kommunkoncernen. Bolagen konkretiserar i sina affärsplaner sitt arbete med de kommunövergripande strategiska målen, nationell styrning/lagstiftning och utvecklingen av verksamheten i stort.

4 Uppföljning och utvärdering av God Ekonomisk Hushållning

Uppföljning och utvärdering av god ekonomisk hushållning utifrån denna riktlinje sker i samband med delårsrapport och årsredovisning.

För att leva upp till kravet på god ekonomisk hushållning är det fleråriga perspektivet viktigare än det enskilda räkenskapsåret.

Det finansiella perspektivet med de finansiella målen utgör fundamentet i god ekonomisk hushållning, men för att god ekonomisk hushållning ska anses råda krävs att både det finansiella perspektivet och verksamhetsperspektivet uppfylls.

4.1 Utvärdering Tibro kommun

Det finansiella perspektivet anses uppfyllt när

- samtliga tre finansiella mål är uppfyllda, alternativt
- två av tre finansiella mål är uppfyllda, och avvikelsen i det tredje målet bedöms vara marginell. Om en avvikelse bedöms vara marginell ska en motivering anges i årsredovisningen.

Verksamhetsperspektivet anses uppfyllt när

- samtliga strategiska mål bedöms vara minst "delvis uppnått"

Bedömningsnivåerna för de strategiska målen är:

- målet är uppnått
 - målet är delvis uppnått och vi har tagit betydande steg i rätt riktning
 - målet är delvis uppnått men vi har inte tagit betydande steg i rätt riktning
-
- målet är inte uppnått

4.2 Utvärdering Tibro kommuns koncernbolag

Det finansiella perspektivet anses uppfyllt när

- Samtliga ekonomiska mål enligt ägardirektiven är uppnådda.

Verksamhetsperspektivet anses uppfyllt när

- När bolaget så självt bedömer genom en uppföljning mot affärsplan med mera i sin bolagsstyrningsrapport till Kommunstyrelsen och

- Kommunstyrelsen i samband med sitt årliga beslut enligt 6 kap. 9 § Kommunallagen, om huruvida verksamheten varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna, ej beslutar om en avvikande uppfattning.

Liksom för kommunen gäller för bolagen att för att god ekonomisk hushållning ska anses råda krävs att både det finansiella perspektivet och verksamhetsperspektivet är uppfyllt.

5 Riktlinje för hantering av Resultatreserv (RER)

Den 1 januari 2024 infördes en möjlighet att reservera medel till en resultatreserv (RER).

Syftet med resultatreserven är att skapa incitament för en större framförhållning och därmed öka möjligheten att nå målet om en god ekonomisk hushållning. Resultatreserven möjliggör ett ökat fokus på långsiktiga mål jämfört med tidigare då lagstiftningen kring kommunernas balanskrav innebar ett starkt fokus på ett kalenderår i taget.

Varken avsättning till eller disponering av RER påverkar resultatet utan görs som en särskild öronmärkning av det egna kapitalet i balansräkningen, vilket ska framgå av not i årsredovisningen.

5.1 Avsättning till RER

Reglerna kring avsättning till RER återfinns i Kommunallagen. Där går att utläsa:

Kommuner får i en RER reservera medel som får användas för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås.

Reservering får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger:

1. En procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
2. Två procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Kommunen får inte ha negativa balanskravsresultat från tidigare räkenskapsår kvar att reglera för att få göra avsättning till RER. En reservering får göras om RER efter reserveringen uppgår till ett belopp som motsvarar högst fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning.

För Tibro kommun gäller att reservering får endast ske av resultat överstigande det genomsnittliga finansiella målet 2% av skatter och generella statsbidrag, det vill säga i detta avseende resultat för det enskilda året.

5.2 Disponering av RER

Grundförutsättningen för att kunna disponera RER för Tibro kommun är följande:

- Balanskravsresultat ska vara negativt och reserven får användas för att uppnå till ett nollresultat, eller så långt som den täcker.

Disponering av RER får, under förutsättning att det bidrar till en god ekonomisk hushållning, beslutas under följande omständigheter:

- För att täcka vissa särskilda, planerade kostnader ett enskilt år, exempelvis till följd av nödvändig omstrukturering av verksamhet
- För att täcka oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall.
- Vid tillfälligt svag utveckling av skatteunderlaget.

Det är viktigt att betona att resultatreserven inte bör användas för att täcka långsiktiga kostnadsökningar, för att möta ökade ambitioner eller kompensera för ineffektiv verksamhetsdrift.

Medel från RER får användas både i budget och årsredovisning under samma förutsättningar. Beslut om kommande års avsättning eller disponering ska fattas i samband med budgetbeslutet. I samband med årsbokslutet fattas beslut om den verkliga avsättningen eller disponeringen. Kommunstyrelsen lämnar i årsredovisningen förslag till kommunfullmäktige avseende avsättning till eller disponering av RER. Det ska framgå i förvaltningsberättelsen till vad och varför medlen disponerats.

Bilaga: Definitioner av de finansiella målen och förklaring av begrepp i riktlinjen

Definition av de finansiella målen

Resultat

Utfallet beräknas på följande sätt:

Resultat / (Skatteintäkter + Generella statsbidrag).

Med kommunens resultat avses resultat före extraordinära poster.

Soliditet

Utfallet beräknas på följande sätt:

Eget kapital/ (Summa tillgångar i balansräkningen – vidareförmedlade lån inom koncernkontosystemet)

Pensionsåtaganden intjänade före 1998 är exkluderade då de redovisas som ansvarsförbindelse.

Skuldsättningsgrad

Utfallet beräknas på följande sätt:

(Långfristig upplåning i banker och kreditinstitut + Långfristig leasingskuld - vidareförmedlade lån inom koncernkontosystemet – kortfristiga placeringar) / (skatteintäkter + generella statsbidrag)

Förklaring av centrala begrepp

God ekonomisk hushållning

när kommunen bedriver sin verksamhet på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt, med balans mellan verksamhetens behov och ekonomiska förutsättningar, både på kort och lång sikt.

Generationsperspektiv

Principen att varje generation ska bära sina egna kostnader, så att inte framtida generationer belastas av dagens beslut.

Finansiellt perspektiv

Avser kommunens ekonomiska ställning och utveckling, inklusive mål för resultat, soliditet och skuldsättning.

Verksamhetsperspektiv

Avser om kommunen bedriver sin verksamhet på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt med ett tydligt samband mellan resurser, prestationer, resultat och effekter.

Resultatreserv (RER)

En särskild reserv som kan användas för att jämna ut ekonomin över tid och hantera oväntade händelser eller konjunktursvängningar.

Kommunkoncern

Kommunen tillsammans med de bolag och organisationer som kommunen har ett bestämmande inflytande över.